

Ομιλία του Αντιπροέδρου της Ο.Κ.Ε. κ. Γ. Καρανίκα, στην Ημερίδα που διοργάνωσε η Ο.Κ.Ε. με την ΕΟΚΕ, σήμερα 3 Οκτωβρίου 2016 με θέμα: "Μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για την επανεκκίνηση της ελληνικής ανταγωνιστικότητας" στην οποία τονίσθηκε: ... **ότι το δημογραφικό είναι βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια του έθνους, περισσότερο και από την κατάσταση της οικονομίας. Ελπίζω στο τέλος να το λάβουμε όλοι υπόψη μας, δανειστές και δανειζόμενοι, πριν να είναι αργά.**

Ακολουθεί ολόκληρη η ομιλία του Αντιπροέδρου της ΟΚΕ...

Παρουσίαση γνώμης της ΟΚΕ για το ασφαλιστικό

Η Ελλάδα δεν είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα στο ασφαλιστικό της σύστημα. Η γήρανση του πληθυσμού και η θεμελίωση ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο της μεγάλης μεταπολεμικής ανάπτυξης των οικονομιών, πλαίσιο ωστόσο που δεν συνεχίστηκε πέραν της δεκαετίας του 1970, κατέστησε σε πολλές χώρες αναγκαία την σταδιακή ασφαλιστική μεταρρύθμιση. Κοινό χαρακτηριστικό σε όλες αυτές τις μεταρρυθμίσεις ήταν η προσπάθεια διασφάλισης της βιωσιμότητας του συστήματος με την επανεξέταση των συνταξιοδοτικών παροχών και των προϋποθέσεων χορήγησής τους. Η διαδικασία αυτή σε καμία χώρα δεν ήταν πολιτικά και οικονομικά ανώδυνη, βελτίωσε όμως σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό την εικόνα του ασφαλιστικού συστήματος σε πολλές χώρες.

Η Ελλάδα δεν ανήκει σε αυτές τις περιπτώσεις. Αδυναμία αναγνώρισης των μειονεκτημάτων, αποτυχία μεσοπρόθεσμης εκτίμησης των συνθηκών, αποσπασματικές ρυθμίσεις, ευνοϊκή μεταχείριση σε συγκεκριμένες ομάδες με υψηλό βαθμό πολιτικής επιρροής, κακοδιαχείριση ταμείων, απουσία διαλόγου με ψύχραιμο και δομημένο αντικείμενο.

Η εκάστοτε αντιπολίτευση δεν δεχόταν την διαβούλευση και συνειδητοποιούσε την ανάγκη αυτή μόνο όταν ερχόταν στην εξουσία. Αλλά και οι εκπρόσωποι της κοινωνίας συχνά δεν δέχονταν να υπεισέλθουν σε εφ'

όλης της ύλης εκτίμηση του θέματος και, στην καλύτερη περίπτωση, προτιμούσαν το διμερή διάλογο με την εκάστοτε κυβέρνηση ώστε να διαχειριστεί ο καθένας το δικό του, επί μέρους πρόβλημα. Στη χειρότερη, βέβαια, περίπτωση, κάποιιοι δεν έκαναν ούτε αυτό το διάλογο. Η καθυστέρηση στη λήψη σοβαρών μέτρων ενίσχυσης της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος οδήγησαν σε όξυνση του προβλήματος συμβάλλοντας καθοριστικά στη δημιουργία της κρίσης και εν τέλει κατέστησαν αναγκαία τη λήψη μέτρων πολύ πιο επώδυνων, από ότι εάν λαμβάνονταν 10-20 χρόνια πριν ξεσπάσει η κρίση.

Με βάση αυτή την εμπειρία, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συνέβαλε στον διάλογο για το ασφαλιστικό ζήτημα επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι οι συνθήκες είναι οι χειρότερες δυνατές για να αποδώσει ο διάλογος αυτός καρπούς. Κι αυτό γιατί πέρα από πολιτικές αντιπαραθέσεις και από την δυσανεμία των πολιτών για την επταετή κρίση υπάρχουν και δύο ακόμη σημαντικά προβλήματα: πρώτον, ο διάλογος στο εσωτερικό της χώρας τελεί υπό την αίρεση ενός απροσδιόριστου και αστάθμητου παράγοντα, εν προκειμένω των δανειστών της χώρας και δεύτερον απουσιάζουν οι αναλογιστικές μελέτες, που θα έθεταν το πρόβλημα στην ορθή του διάσταση. Η έλλειψη της συνολικής εικόνας μπορεί να βοηθάει την εκάστοτε Κυβέρνηση στην εφαρμογή της βραχυπρόθεσμής ατζέντας της και στις επιλεκτικές στοχεύσεις της, αλλά στην ουσία κρύβει το πρόβλημα κάτω από το χαλί. Δεν μας επιτρέπει να βάλουμε το πρόβλημα στην σωστή του διάσταση, ώστε να προχωρήσουμε σε μία συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος μέσα από ορθολογικές λύσεις, που δεν θα επιβαρύνουν μόνο πχ. τους υπάρχοντες εργαζόμενους, ελεύθερους επαγγελματίες και όσους μπαίνουν τώρα στην αγορά εργασίας αλλά θα κατανέμει τα βάρη ισόρροπα στην κοινωνία. Πρέπει όλοι να αντιληφθούμε ότι κάθε ημέρα που περνάει, στο ασφαλιστικό δεν κερδίζουμε πλέον χρόνο, αλλά χάνουμε σε βιωσιμότητα του συστήματος.

Ενόψει όλων αυτών, η γνώμη της ΟΚΕ όπως κατατέθηκε στο Υπουργείο Εργασίας, στην Βουλή και στην κοινωνία στηρίχθηκε κυρίως στα εξής ευρήματα:

1. Η κοινωνία βρίσκεται ενώπιον ενός ασφαλιστικού που θα οδηγήσει σε μεγάλη επιβάρυνση των ασφαλισμένων. Αποτέλεσμα είναι το σύνολο όσων πολιτών σήμερα καταβάλλουν εισφορές να κληθούν, όταν τεθεί σε πλήρη εφαρμογή το σύστημα, να πληρώσουν αθροιστικά σημαντικά μεγαλύτερα ποσά σε εισφορές σε μια χώρα, μάλιστα, που η ποιότητα των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών είναι πολύ χαμηλή. Θα μπορούσε ενδεχομένως κανείς να αντιτάξει ότι η επιβάρυνση αυτή είναι το αναγκαίο τίμημα για να προστατευθούν οι απόμαχοι της ζωής, δηλαδή οι συνταξιούχοι. Κάτι τέτοιο, όμως, είναι, κατ' αρχήν, σφάλμα ως προσέγγιση, αφού η πραγματική προστασία των συνταξιούχων μπορεί να προέλθει μόνο εντός μίας υγιούς και αναπτυσσόμενης οικονομίας.
2. Η πρόσφατη νομοθετική παρέμβαση, λαμβάνει χώρα σε μία νέα ασφαλιστική πραγματικότητα, την πραγματικότητα της κρίσης. Αυτό που επιχειρεί είναι νέες μεταβολές, που εν πολλοίς, συνοψίζονται σε μειώσεις παροχών και αυξήσεις εισφορών για τους αγρότες, ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοτελώς απασχολούμενους, με τη θέσπιση ενιαίων κανόνων, μολοντί αφορούν σε ανόμιες περιπτώσεις εργασιακής και ασφαλιστικής σχέσης κάτι που εν τέλει δε συνιστά ίση μεταχείριση, θέτει ζητήματα συνταγματικής τάξης και μοιάζει πιο πολύ με «ασφαλιστική» φορολογία. Έχουμε δε καταλήξει ότι μέτρα, που εξομοιώνουν την κοινωνική ασφάλιση ως μηχανισμό αναδιανομής με την φορολογία, δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά να αποδομούν το θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης αντί να τον μεταρρυθμίζουν. Ταυτόχρονα, η μείωση των συντάξεων θέτει θεμελιώδη ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης. Είναι σφάλμα να ισοπεδώνονται οι συγκριτικά μεσαίες και υψηλές συντάξεις ως, κατ' ανάγκην, απόρροια μιας προνομιακής κοινωνικής θέσης και οι χαμηλές συντάξεις να λογίζονται ως αποτέλεσμα κοινωνικής αδικίας που θα πρέπει να διορθωθεί. Οι σχετικά μεσαίες και υψηλές συντάξεις είναι συνήθως απόρροια μεγάλων ασφαλιστικών εισφορών και πολλών ετών δηλωμένης απασχόλησης και

ασφάλισης. Αντίθετα, σε αρκετές περιπτώσεις οι χαμηλές συντάξεις είναι απόρροια είτε πρόωμης συνταξιοδότησης με βάση προνομιακά καθεστάτα, είτε λίγων ετών δηλωμένης απασχόλησης και ασφάλισης. Όσοι δε βγουν στην σύνταξη μετά το 2030 δεν μπαίνουν καθόλου σε αυτή την συζήτηση λόγω των τεράστιων κενών που θα έχουν στην απασχόλησή τους εξ' αιτίας της υψηλής ανεργίας.

3. Η αντιμετώπιση της κρίσης για να έχει βιώσιμα αποτελέσματα θα πρέπει να γίνει με σεβασμό στις βασικές αρχές επί των οποίων έχει θεμελιωθεί το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και των οποίων η παραβίαση στο παρελθόν συνέβαλε στη διόγκωση του ασφαλιστικού προβλήματος. Ποιες είναι αυτές οι αρχές?

- Η διάκριση μεταξύ της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ασφάλισης. Η σύγχυση αυτών των δύο οδηγεί σε κοινωνικές αδικίες αφού πρώτον δίνονται πόροι αδιακρίτως αναγκών και δεύτερον, εξ αιτίας αυτής της διασποράς, ενισχύονται λιγότερο αυτοί που έχουν πραγματικά ανάγκη.
- Η εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικότητας και παράλληλα η διασφάλιση των ελάχιστων παροχών.
- Η εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των γενεών αφενός και μεταξύ των ασφαλισμένων της ίδιας γενιάς αφετέρου. Ωστόσο, η εξομοίωση ανόμοιων κατηγοριών, μισθωτών, ελευθέρων επαγγελματιών και αγροτών, συνιστά άνιση μεταχείριση.
- Η διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος μόνο μέσα από αναλογιστικές μελέτες και μελέτες οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων.

4. Ιδιαίτερη έμφαση, δώσαμε ως ΟΚΕ, στο ζήτημα των αυξημένων εισφορών. Αυτές για τους αυτοτελώς απασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες θα φτάσουν το 20% των καθαρών αποδοχών, με ανώτατο όριο τα 70.000 € ετησίως. Το δε συνολικό αποτέλεσμα εισφορών και φόρων είναι δημευτικό, εκμηδενίζει το καθαρό τους εισόδημα και τους οδηγεί είτε σε ανεργία, είτε σε υπαγωγή σε καθεστώς

εξηρητημένης εργασίας είτε σε αδήλωτη απασχόληση. Ακόμα περισσότερο θα ενταθεί το κύμα φυγής όσων μπορούν να το κάνουν προς την αλλοδαπή, ιδίως σε γειτονικές χώρες με μικρότερη φορολόγηση και χαμηλότερες εισφορές. Αλλά και αυτοί που θα μείνουν εδώ δεν πρόκειται να επιχειρήσουν αύξηση της δραστηριότητάς τους, φοβούμενοι τις υπέρογκες υποχρεώσεις. Όπως εύκολα μπορεί κάποιος να αντιληφθεί, με τον τρόπο αυτό συρρικνώνεται έτι περαιτέρω η ελληνική οικονομία και δεν αναμένεται να δει την πολυπόθητη οικονομική ανάκαμψη.

5. Διακριτή επίσης κατηγορία είναι οι αγρότες. Όταν, όμως, λέμε αγρότες είναι οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες (περίπου 250.000), σε αντιδιαστολή με τους υπόλοιπους που ασφαλιζονται στον ΟΓΑ και που υπήχθησαν στην ασφάλισή του, στο πλαίσιο της άσκησης μιας κοινωνικής πολιτικής με βασική χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό. Δεν μπορεί η μικρή κατηγορία των κατά κύριο επάγγελμα ασκούντων αγροτική δραστηριότητα να σηκώσει το βάρος της κοινωνικής πολιτικής για τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ που δεν ασκούν αγροτικές εργασίες, δεδομένου μάλιστα ότι ταυτόχρονα με την ασφαλιστική επιβάρυνση επέρχεται και μεταβολή του φορολογικού καθεστώτος των αγροτών.
6. Ως γενικό συμπέρασμα, οι εισφορές πρέπει να αντιστοιχούν στις παροχές. Δεν ισχύει τούτο όταν οι εισφορές έχουν διπλάσιο περίπου ανώτατο όριο βάσης επιβολής σε σχέση με το ανώτατο όριο παροχών. Εξάλλου, οι εισφορές στην ασφαλιστική λογική καλύπτουν τους κινδύνους με εισφορές και παροχές ανάλογες του εισοδήματος. Η λογική που κυριαρχεί στην ασφάλιση δεν είναι η κάλυψη της φτώχειας, αλλά η αναπλήρωση του εισοδήματος που είχε ο ασφαλισμένος, επειδή επήλθε ο ασφαλιστικός κίνδυνος. Επομένως, όποιος είχε υψηλότερο εισόδημα και πλήρωσε υψηλότερες παροχές δεν μπορεί να εξομοιώνεται με εκείνον που είχε χαμηλότερο εισόδημα και πλήρωσε χαμηλότερες εισφορές.

7. Σε ότι αφορά την διοικητική ενοποίηση, η δημιουργία του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης «στα γρήγορα» εντός εισαγωγικών, θα δημιουργήσει τεράστια διοικητικά και νομικά ζητήματα που η επίλυσή τους θα απαιτούσε διοικητική μελέτη και πολυετή περίοδο προσαρμογής, ακόμη και στις εποχές που δεν υπήρχε η τεράστια υποστελέχωση που υφίσταται σήμερα. Έτσι όπως επιχειρείται η ενοποίηση, θα έχει ως αποτέλεσμα να πολλαπλασιασθεί ο χρόνος απονομής των συντάξεων, να υπάρξουν καθυστερήσεις στην υλοποίηση των συγχωνεύσεων λόγω προσφυγών στα δικαστήρια και βέβαια να μην υλοποιηθούν τα όποια οφέλη προσδοκούνται από την ενοποίηση όλων των ταμείων σε ένα. Λόγοι νομικοί αλλά και αποτελεσματικότητας συνηγορούν υπέρ της δημιουργίας τριών οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης ανάλογα με τη φύση της απασχόλησης, ένα για τους μισθωτούς, ένα για τους αυτοαπασχολούμενους και ένα για τους αγρότες.

Θέλω να τελειώσω αυτήν την παρουσίαση με το δημογραφικό, το οποίο, όπως ήδη προανέφερα, είναι κύρια αιτία του ασφαλιστικού προβλήματος σε όλες τις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες και βέβαια αυτός ο κανόνας αφορά και τη χώρα μας. Κάθε συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης του ασφαλιστικού προβλήματος θα πρέπει να συνοδεύεται και από μια ολοκληρωμένη πολιτική υποβοήθηση της οικογένειας - και ιδιαίτερα της πολύτεκνης. Οι παρεμβάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν κίνητρα οικονομικής φύσης αλλά και τη δημιουργία κοινωνικών δομών και υπηρεσιών για την εναρμόνιση εργασίας και οικογενειακής ζωής, στήριξης της οικογένειας, εστιαζόμενες περισσότερο στην ηλικιακή φάση που είναι δυνατή η τεκνοποίηση, γιατί έτσι θα αποτελέσουν ισχυρότερα κίνητρα.

Στην Ελλάδα, δεν μας πολυαρέσει η μακροπρόθεσμη ανάλυση των προοπτικών και κάνουμε ότι αγνοούμε πχ. την σχετική μελέτη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, που αν θυμάμαι καλά, συμπεραίνει ότι το 2060 στην Ελλάδα θα είμαστε ένας λαός 7,5 εκατομμυρίων, κυρίως ηλικιωμένων.

Το δημογραφικό είναι βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια του έθνους, περισσότερο και από την κατάσταση της οικονομίας. Ελπίζω στο τέλος να το λάβουμε όλοι υπόψη μας, δανειστές και δανειζόμενοι, πριν να είναι αργά.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι τα συμπεράσματα που θα βγουν σήμερα εδώ να αναγνωρίσουν τα προβλήματα της πραγματικότητας και να βοηθήσουν ώστε στο άμεσο μέλλον να έχουμε μία ασφαλιστική μεταρρύθμιση στην κατεύθυνση που προτείνει η κοινωνία των πολιτών, έτσι όπως εκπροσωπείται από την ΟΚΕ.